

Sławomir Butkiewicz

Instruktor Zakładu Taktyki i Techniki Interwencji Szkoły Policji w Pile
(do listopada 2009 r.)

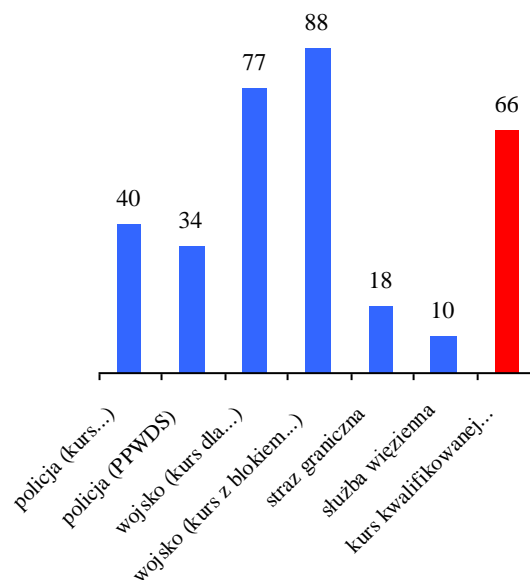
ANALIZA FORM I METOD SZKOLENIA Z PIERWSZEJ POMOCY W FORMACJACH UZBROJONYCH W ODNIESIENIU DO KURSÓW KWALIFIKOWANEJ PIERWSZEJ POMOCY

Artykuł jest próbą spojrzenia na poziom wyszkolenia z zakresu pierwszej pomocy w formacjach uzbrojonych poprzez analizę programów szkolenia. Analizie zostały poddane programy będące podstawą realizacji następujących kursów:

- policja – kurs zawodowy podstawowy; kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy w warunkach działań specjalnych,
- wojsko – kurs dla sanitariuszy; kurs z blokiem kwalifikowanej pierwszej pomocy,
- straż graniczna – kurs podstawowy,
- służba więzienna – kurs podstawowy.

Postęp i rozwój cywilizacyjny wymusza wzrost wyszkolenia służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo obywateli. W sytuacji kryzysowej ważna jest pewność, że osoby biorące udział w działaniach mają podobny poziom wyszkolenia, gdyż umożliwia to szybkie działanie i sprawne podejmowanie decyzji. Funkcjonariusze policji, straży granicznej oraz żołnierze Wojska Polskiego mogą zostać włączeni do struktur systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego. Warunkiem koniecznym jest ukończenie kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy i uzyskanie tytułu ratownika. Wprowadzenie szkolenia z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy wydaje się decyzją ze wszech miar słuszną – pozwoli zwiększyć bezpieczeństwo wewnątrz formacji uzbrojonych, ale przede wszystkim bezpieczeństwo ludności cywilnej w sytuacjach kryzysowych. Ponadto w perspektywie doprowadzi do standaryzacji procesu szkolenia w formacjach uzbrojonych z uwagi na ich przystąpienie do systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego.

Celem artykułu jest analiza porównawcza programów szkolenia z zakresu pierwszej pomocy w formacjach uzbrojonych pod kątem treści i liczby godzin z poszczególnych bloków kształcenia w odniesieniu do kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz w kontekście zadań realizowanych przez daną formację.

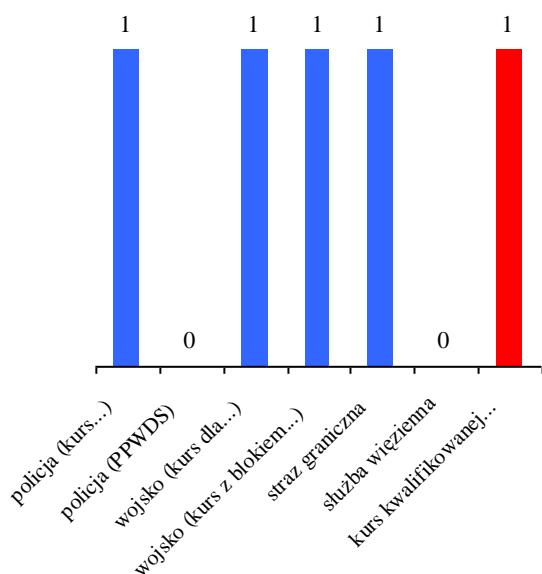

Wykres 1. Liczba godzin kursu pierwszej pomocy w poszczególnych formacjach w odniesieniu do programu kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy.

Wykres 1 przedstawia liczbę godzin realizowanych podczas szkolenia z pierwszej pomocy w poszczególnych formacjach w odniesieniu do kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy. Przyjmując za wzorzec i pewien standard w szkoleniu kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy zauważyć można znaczące odstępstwo w szkoleniu funkcjonariuszy straży granicznej oraz służby

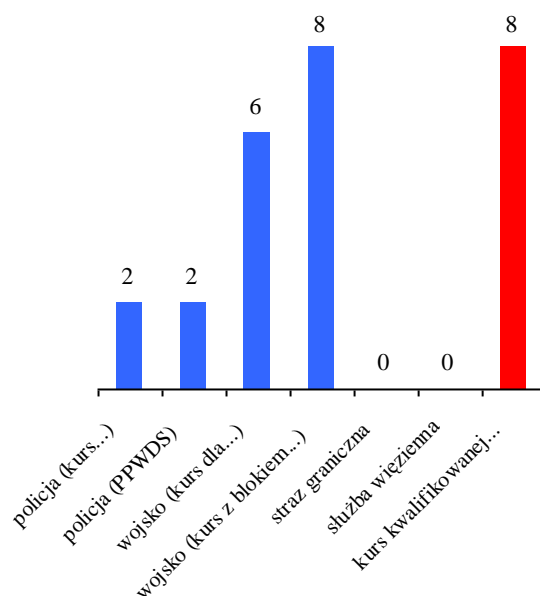
więziennej, także kursy realizowane przez policję odbiegają od standardu.

Program szkolenia przeprowadzany przez wojsko jest oparty na kursie kwalifikowanej pierwszej pomocy i właściwie pokrywa się z jego szablonem godzinowym, różnice godzinowe wynikają z dodania zagadnień specjalistycznych dotyczących tej formacji i jej działania.

Wykres 2. Liczba godzin przeznaczonych na realizację zagadnień z zakresu aspektów prawnych w dziedzinie pierwszej pomocy

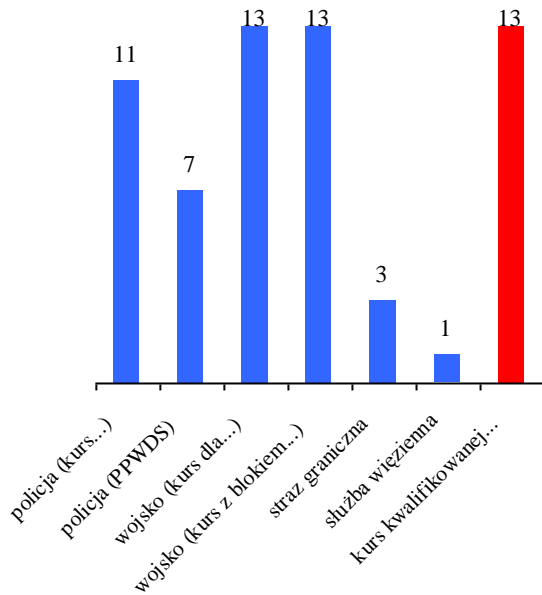
Wykres 2 ilustruje analizę tematyki obejmującej prawny obowiązek niesienia pierwszej pomocy zarówno przez funkcjonariuszy i żołnierzy, ale również przez osoby cywilne. Ustawodawca nakłada obowiązek niesienia pomocy zapisany nie tylko w kodeksie karnym, prawie o ruchu drogowym, ale także w przepisach szczególnych dotyczących służb. Wszystkie formacje (poza służbą więzienną) poruszają tę tematykę podczas szkolenia. Brak tej tematyki na kursie pierwszej pomocy w warunkach działań specjalnych wynika z faktu, że policjanci kończący ten kurs są już po przeszkoleniu podstawowym, gdzie jest ona realizowana.

Wykres 3. Liczba godzin przeznaczonych na realizację zagadnień związanych z bezpieczeństwem.

Bezpieczeństwo jest bodaj najważniejszym zagadnieniem, które powinno być zawarte w programie szkolenia. Kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy przewiduje osiem godzin na tę tematykę, zwracając uwagę nie tylko na bezpieczeństwo samego ratownika, ale także na sprzęt, którym formacja dysponuje. Natomiast policyjne programy skupiają się tylko na zagadnieniach związanych z bezpieczeństwem ratownika. Ten zakres nie jest w ogóle poruszany w programach realizowanych przez straż graniczną i służbę więzienną (wykres 3). W związku z powyższym należałoby rozszerzyć szkolenie z zakresu bezpieczeństwa w policji oraz wprowadzić tę tematykę podczas szkolenia straży granicznej i służby więziennej.

Wykres 4 przedstawia liczbę godzin przeznaczonych na resuscytację krążeniowo-oddechową oraz obsługę automatycznego defibrylatora. Zwraca uwagę bardzo mała liczba godzin z tego tematu w programach służby więziennej oraz straży granicznej.

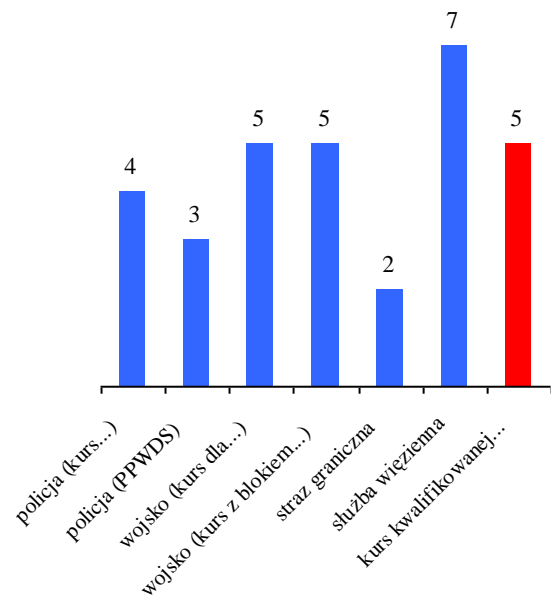

Wykres 4. Liczba godzin przeznaczonych na realizację zagadnień z zakresu resuscytacji oraz obsługi AED.

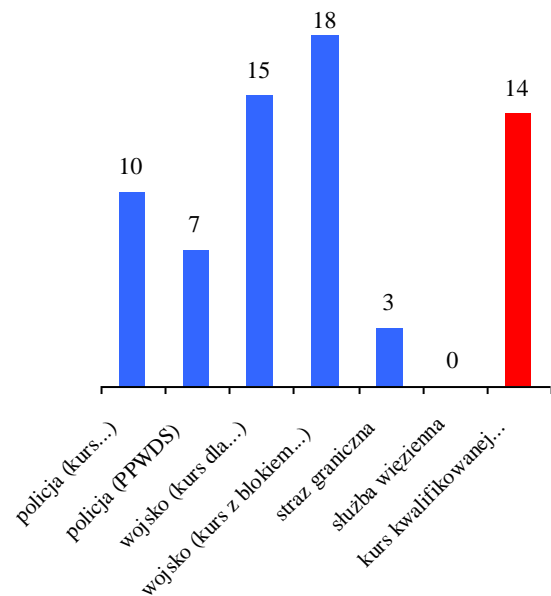
W ramach takiej liczby godzin osoby uczestniczące w szkoleniu nie są w stanie opanować wiedzy teoretycznej, jak i praktycznej. Brakuje również tematyki poświęconej dzieciom, niemowlętom oraz noworodkom. Zakres tematyczny podczas szkolenia wojskowych służb medycznych realizuje tematykę poszczególnych grup wiekowych poprzez zajęcia teoretyczne, jak i praktyczne. Szkolenie przeprowadzane podczas szkolenia podstawowego oraz kursu pierwszej pomocy w warunkach działań specjalnych w jednostkach policji zawiera wszystkie podstawowe zagadnienia dotyczące RKO oraz obsługi automatycznego defibrylatora. Należałoby rozważyć zwiększenie liczby godzin realizowanych podczas szkolenia straży granicznej oraz służby więziennej, a także poruszenie zagadnień resuscytacji w służbach mundurowych w odniesieniu do poszczególnych grup wiekowych.

Porównanie dotyczy nagłego zagrożenia zdrowotnego takiego jak: drgawki, zawał mięśnia sercowego, cukrzyca, udar, zatrucie, podtopienie oraz zagrożeń środowiskowych pochodzenia chemicznego, termicznego, spowodowanych aktami terroru. Porównując liczby godzin i tematykę reali-

zowaną przez poszczególne kursy (wykres 5) można zauważyć, że ta dziedzina jest w podobnym zakresie realizowana przez poszczególne służby.

Wykres 5. Liczba godzin przeznaczonych na realizację zagadnień z zakresu nagłego zagrożenia zdrowotnego oraz zagrożeń środowiskowych.

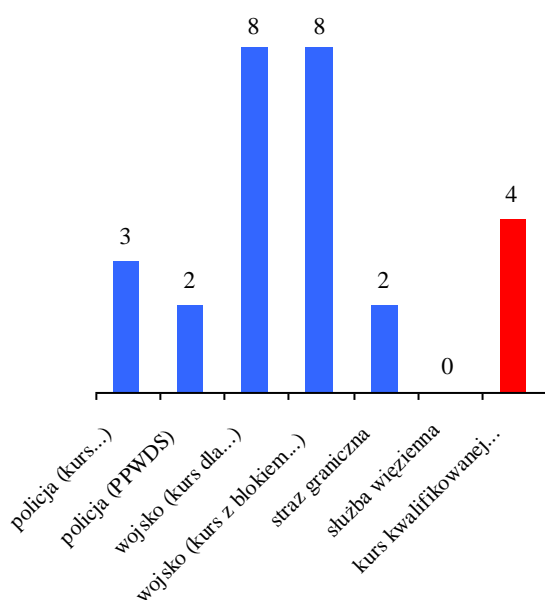

Wykres 6. Liczba godzin przeznaczonych na realizację zagadnień z zakresu urazów.

Zagadnienia z zakresu urazów dotyczą: złamań, zwichnięć, skręceń, ran, sposobów ich zaopatrywania i dalszego postępowania z poszkodowanym. To największy

dział, jeśli chodzi o zakres wiedzy, jaką kursant powinien opanować teoretycznie, ale przede wszystkim praktycznie. Zastanawia fakt całkowitego braku tej tematyki w programie służby więziennej oraz tylko trzygodzinny blok w ramach szkolenia funkcjonariuszy straży granicznej (wykres 6). Programy kursów realizowanych przez policję skupiają się natomiast bardziej na teorii. Należałoby zwrócić uwagę na:

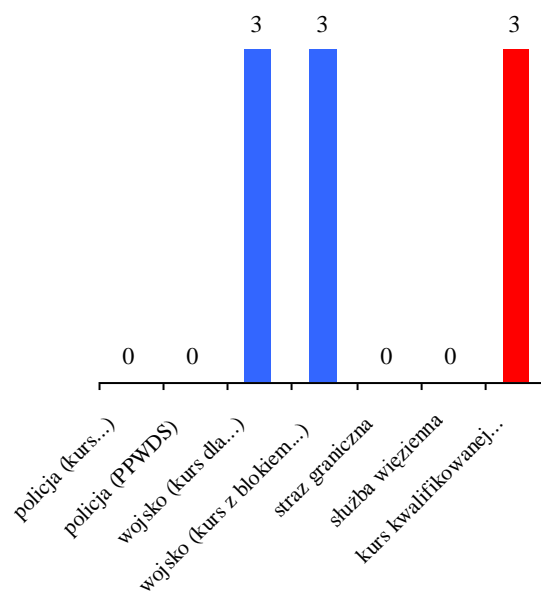
- położenie większego nacisku na zajęcia praktyczne na kursach policyjnych,
- poszerzenie tematyki urazów podczas szkolenia funkcjonariuszy straży granicznej,
- wprowadzenie tego bloku tematycznego do programu szkolenia służby więziennej z uwagi na możliwość wystąpienia takich przypadków.

Wykres 7. Liczba godzin przeznaczonych na realizację zagadnień z zakresu wypadków komunikacyjnych oraz ewakuacji z miejsca zdarzenia.

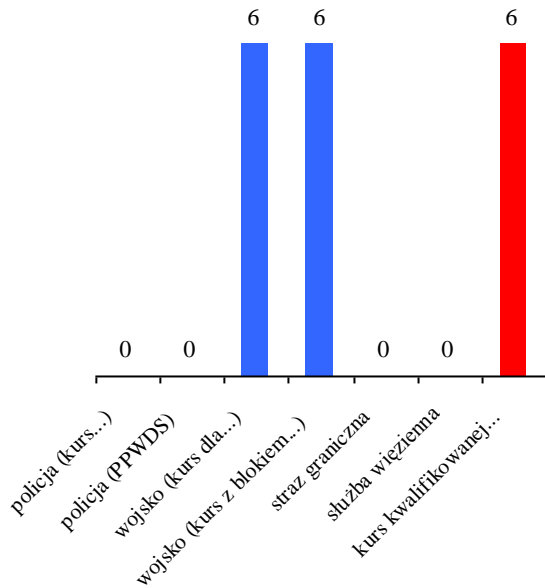
Wypadkom komunikacyjnym (wykres 7) ze względu na częstotliwość występowania poświęcono osobny blok. Zachowanie na miejscu takiego zdarzenia i postępowanie z osobami poszkodowanymi wymaga wiedzy i umiejętności od wszystkich osób niosących pomoc. Odnosząc się do kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy w tej tematyce przoduje wojsko, wynika to

z rozszerzenia tego bloku o część specjalistyczną, dotyczącą ewakuacji z pojazdów wojskowych. Pozostałe dwie formacje, poza służbą więzienną, realizują te tematy w podobnym zakresie. Służba więzienna nie wprowadziła tej tematyki w swoim programie, co jest zastanawiające z uwagi na fakt realizowania konwojów z osobami osadzonymi. Warto byłoby zastanowić się nad wprowadzeniem tematyki z zakresu wypadków komunikacyjnych oraz ewakuacji z miejsca zdarzenia w programie szkolenia tej formacji.

Wykres 8. Liczba godzin przeznaczonych na realizację zagadnień z zakresu psychologicznych aspektów wsparcia poszkodowanego.

Urazy psychiczne oraz stres związany z doświadczeniem urazu nie jest obojętny dla poszkodowanego ani ratownika. Udzielenie wsparcia osobie jest co najmniej tak samo ważne, jak fachowa pomoc medyczna. Jedynie program szkolenia żołnierzy realizuje tę tematykę (wykres 8). Pozostałe formacje ignorują aspekty psychologiczne, wobec czego wprowadzenie ich do programów szkolenia funkcjonariuszy policji, straży granicznej i służby więziennej byłoby pożądane.

Wykres 9. Liczba godzin przeznaczonych na realizację zagadnień z zakresu wypadków masowych.

Zagadnienia związane ze zdarzeniami masowymi realizuje obecnie tylko wojsko (wykres 9). Jest to niezwykle istotna tematyka, tym bardziej wobec zagrożeń, jakie niesie ze sobą postęp cywilizacji, dlatego należałoby postulować o wprowadzenie tego zagadnienia do programu szkolenia pozostałych formacji.

Na podstawie powyższych rozważań, można sformułować następujące wnioski:

1. Właściwe wydaje wprowadzenie programów kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy do wszystkich formacji uzbrojonych - zgodnie z art. 13 ust. o Państwowym Ratownictwie Medycznym.
2. Niezbędna jest standaryzacja nazewnictwa używanego w szkoleniu i programach nauczania.
3. Wydaje się konieczne nawiązanie ścisłej współpracy służb medycznych i mundurowych.

4. Konieczne byłoby powołanie zespołów odpowiedzialnych za wprowadzanie standardów kwalifikowanej pierwszej pomocy w formacjach uzbrojonych i ich certyfikacje.
5. Warunkiem efektywnej współpracy w dziedzinie poszerzania wiedzy i umiejętności przez ratowników należących do systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego byłaby wymiana doświadczeń oraz wspólne ćwiczenia.

Bibliografia

- Ustawa o Policji z dnia 6.04. 1990 roku (ze zm.)
- Program szkolenia zawodowego podstawowego – Komenda Główna Policji, Warszawa 2007.
- Ustawa z dnia 19.10.1990 roku o Straży Granicznej.
- Program szkolenia podstawowego funkcjonariuszy straży granicznej – Biuro Kadr i Szkolenia Komendy Głównej Straży Granicznej, Warszawa 2005 rok.
- Program kursu z kwalifikowanej pierwszej pomocy dla żołnierzy – Centrum Szkolenia Wojskowych Służb Medycznych w Łodzi.
- Program szkolenia żołnierzy – sanitariuszy wraz z blokiem programowym kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy - Centrum Szkolenia Wojskowych Służb Medycznych w Łodzi.
- Ustawa z dnia 26.04.1996 roku o Służbie Więziennej.
- Program nauki w szkołach służby więziennej – Warszawa 2005.
- Ustawa z dnia 8.09.2006 roku o Państwowym Ratownictwie Medycznym.